

سخن‌های

دستیابی به استغناى جامعه به محصولات استراتژیک در سطح جهانی و بمنظور پاسخگویی به فشارهای سیاست تجارت بین‌المللی، سیاستی عقلانی و منطقی است و در این میان مدیریت عالی در هدایت و برنامه‌ریزی بخش کشاورزی ایران نیز این هدف را پیشرو دارد که در اصلاح سیاست‌ها، و در جهت تلفیق در بخش صنعت و کشاورزی، گامهای موثری بردارند.

این هماهنگی و تلفیق نه تنها به عنوان یک نظریه و باتفکرن، بلکه به منظور استفاده بهینه از منابع محدود کشور یک ضرورت اساسی است و آنرا می‌توان در چارچوب هدفهای زیر تعریف کرد:

۱- صنعتی کردن کشاورزی یا بهینه‌سازی بهره‌برداری از منابع آب و خاک یعنی دومنبع بسیار

در دیگر بخشها، به‌ویژه صنعت، آزادسازد.

۴- ایجاد کار و درآمد برای روستائیان و بهره‌گیری بیشتر از اوقات فراغت کشاورزان برای اشتغال در صنایع روستایی، صنایع کوچک و صنایع دستی به منظور حفظ بافت روستاها.

شکی نیست که توسعه بخشش کشاورزی دارای دو زمینه درون بخشی و بیرون بخشی است. بدین معنی که باید از یکسو تحولاتی در جهت اصلاحات زیربنایی، ساختاری و سیاست‌گذاری در اقتصاد کشاورزی صورت پذیرد و از سویی دیگر زمینه توسعه باید فراهم آید و این امر نیازمند بررسی عوامل تاثیرگذار بر فعل و انفعالات این بخش از کلیه ابعاد آن می‌باشد و این در شرایطی است که ۴۲/۳ درصد از جمعیت

جستاری درباره کشاورزی، صنعت، بازرگانی و توسعه

از: مهندس محسن خلیلی

بخش کشاورزی در برنامه دوم، به عنوان محور توسعه مورد تأکید دستگاه قانون‌گذاری کشور قرار گرفت و این بدان معنا است که دولت در هر حال، به رغم اینکه توجهی در خور به صنعت و خدمات دارد، برای بخش کشاورزی نیز اولویتی بیش از برنامه اول قائل شده است.

در برنامه دوم، بخش کشاورزی صرفنظر از تأمین غذای جامعه، بخشی از نیازمندیهای صنعت کشور

را به عنوان مواد اولیه، چه در صنایع تبدیلی (تولید کنسرو- کنسانتره و امثال آن) و چه در صنایع نساجی و چوب، تأمین خواهد کرد.

تجربه تاریخی توسعه در کشورهای پیشرفته نشان می‌دهد که هیچ الگویی غفلت از کشاورزی را در کشورهایی که دارای شرایط گونه‌گون زیست محیطی مانند کشور ما هستند توصیه نمی‌کند.

محدود و ارزشمند و جلوگیری از هدر دادن آبهای تحت‌الارضی و هز رفتن زمینهای مساعد کشاورزی.

۲- تبدیل فرآورده‌های کشاورزی به کالاهای قابل نگهداری برای تنظیم عرضه و مصرف محصولات کشاورزی و دامی.

۳- استفاده از منابع مازاد نیروی انسانی در بخشهای مولد، به‌منحوی که در جریان توسعه، نیروی انسانی مورد نیاز را برای به خدمت گرفتن

کشور ساکن مناطق روستائی هستند و سیمای اقتصاد روستائی یکی از ویژگیهای توسعه روستائی است.

طبیعی است که نباید به‌واژه "محور توسعه" بسنده کرد بلکه باید استراتژیهای مناسب بخش به‌درستی انتخاب شود و مفهوم نقش توسعه شکافته و روشن گردد.

بخش کشاورزی، به یقین باید به دقت مخاطبان خود را برگزیند و نیاز آنها را تأمین نماید و در همین

جهت ترکیب تولید و استراتژی عرضه کالاها باید طراحی گردد. به عبارت دیگر بخش کشاورزی ضمن بهینه کردن بهره‌وری، باید نوع تولیدات را براساس بازار فروش تعیین نماید.

انتخاب تولیدات و تشخیص اولویتها نباید به فرآورده‌های دیگر کشاورزی که مورد نیاز اقتصاد کشور هستند لطمه وارد سازد، مثال بارز این منظور در سالهای اخیر جایگزینی محصولات دیگر، بجای پنبه بدون توجه به احتیاجات صنایع نساجی و صادرات آن به خارج است.

محاسبات مربوط به تحقیقات انجام شده نشان می‌دهد که در جوار اصلاح الگوی ترکیب تولید و تغذیه باید به چگونگی کاهش میزان زیانها در زنجیره فاصله تولید تا مصرف کسده نهائلی، پرداخته شود بنابراین از شیوه "تولید بیشتر همراه با ضایعات بیشتر" به شیوه "اصلاح ترکیب تولید و تغذیه مطلوبتر، همراه با ضایعات کمتر" پرداخت. ضمن آنکه با توجه به روند افزایش جمعیت درآینده و پاسخگویی به نیازهای غذایی جامعه باید وسیله توسعه سطح زیرکشت و استفاده از تکنولوژیهای برتر با رعایت تعادل در استفاده از منابع تجدیدشونده فراهم آید و اینجاست که نقش صنعت در هریک از مقاطع مزبور مطرح و تعریف می‌شود.

اصلاحات در بخش کشاورزی میسر نخواهد بود مگر اینکه با استفاده از تداوم بیرونی در به کارگیری حدتکنیک و تکنولوژی در ارتباط با ظرفیت نیروی انسانی و تحول پذیر همراه

گردد. علاوه برآن لازمه برنامه‌ریزی و طراحی سیاستها و خط مشی‌ها در بخش کشاورزی، ایجاد تلفیق، هماهنگی و شاید ادغام مدیریت عالی کشاورزی در ساختار دولت باشد، امری که در بخش صنعت تحقق یافته و امید فراوانی را برانگیخته است.

بخش کشاورزی از برون و درون با بسیاری مشکلات مواجه است. این بخش نیازمند انجام یک سلسله پژوهشهای مستمر با هدف رفع موانع و قدرت بخشیدن به بخش برای ایفای نقش و رسالتی است که در مجموعه اقتصاد کشور به عهدماش قرار داده شده است.

دولت‌ها اکنون دریافته‌اند که اصلاحات بنیادی در بخش عمومی همواره با محدودیتهای بسیاری مواجه است. عواملی چون کسری بودجه، بدهی‌های دولتی، هزینه‌های هنگفت اجتماعی که در جهت توزیع عادلانه‌تر درآمد به سود افشار آسیب پذیر انجام می‌شود و نازل بودن عمومی سطح بهره‌وری برای محدودیت تاثیر می‌گذارند. راه کار این نیست که با تغییر مداوم سیاستها، زمانی این بخش و زمانی دیگر آن بخش در اولویت برنامه‌های توسعه قرار گیرد. بلکه اینست که به طور علمی الگوی توسعه و آنهم الگوی هماهنگ توسعه، توسط کارشناسان اقتصادی و برنامه‌ریزی طراحی گردد. چرا که در یک نگاه کلان به اقتصاد تمام بخشها، چه بخشهای تولیدی و چه خدماتی، بایستی به‌طور موزون و متعادل بر مبنای مدل توسعه انتخاب شده بایکدیگر مورد توجه قرار گیرند و سهم آنها در اقتصاد تعیین شود.

بامها جرت از روستا به شهر و جاذبه شهرنشینی طبعاً "تغییرات در ساختار جمعیتی کشور - بنا به تجربه سه دهه اخیر در کشور ما - اجتناب ناپذیر است گرچه باید کوشید که بخشی از خدمات رفاهی مورد نیاز در روستا تامین شود ولی عدم توازن درآمد بین شهر و روستا و کوچک بودن اندازه‌های واحدهای کشاورزی -

ومالا " اقتصادی نبودن این فعالیت - بهر حال گروهی از جمعیت روستا را به شهرها گسیل خواهد داشت و این فرایند سازد و جهت به بخش صنعت مرتبط می‌شود: اول از جهت جذب بخشی از جمعیت مهاجر روستائی در صنایع و دیگر مکانیزه کردن کشاورزی و تامین نیازمندیهای فنی آن. بنابراین باید امکانات و محدودیتهای این دو بخش، به نحوی در اختیار توسعه اقتصادی قرار گیرند که مکمل یکدیگر باشند. در بخش کشاورزی توجه به چند نکته حائز اهمیت بسیار است:

۱- آنچه که روشن است در بخش کشاورزی باید کوششهای بسیاری در جهت احیاء توسعه و بهره‌برداری از منابع طبیعی تجدید شونده، افزایش سطح بهره‌برداری از آنها، جلوگیری از بیابان‌زائی و فرسایش و آلودگی خاک، آلودگی هوا، انهدام زیستگاههای حیات، تامین نیازهای اساسی روستائیان در زمینه راه، برق، بهداشت، آب، آموزش، یکپارچه سازی اراضی و تمرکز دامداریهای پراکنده، افزایش توان مکانیکی در هر هکتار و ارتقاء سطح مکانیزاسیون کشاورزی، ایجاد مراکز خدمات کشاورزی، صورت پذیرد. این کوششها نیازمند شناسائی درست از شرایط و انتخاب بهینه راه و کارها

است که طبعاً "مورد توجه مدیران عالی کشاورزی قرار گرفته و برای آن تدارکات بهینه‌ای تعبیه کرده‌اند.

۲- نکته اساسی دیگر اقتصادی کردن فعالیت‌های کشاورزی است به نحوی که سرمایه‌گذاری در مناطق روستائی را چه در بخش صنایع و چه در زمینه توسعه فعالیتهای کشاورزی توجیه پذیر سازد. این مهم باید از طریق ایجاد مجتمع‌های کشاورزی و با انجام عملیات چند منظوره توسعه نواحی با توجه به تناسب یا قابلیت‌ها و استعدادهای مناطق انجام شود.

۳- رشد و توسعه فعالیتهای تولیدی و اشتغالزای در مناطق روستائی نه تنها ارزش افزوده قابل توجهی را برای کشور به بار می‌آورد، بلکه از هدر رفتن محصولات زایسد و غیر قابل نگهداری جلوگیری می‌نماید. متأسفانه صنعت ما در ماههای اخیر دچار بسیاری از مشکلات اساسی و پایهای است. صرف نظر از اینکه این بخش از اقتصاد کشور هنوز برای بسیاری از تصمیم‌گیران و نخبگان جامعه شناخته شده نیست بلکه سیاستها و استراتژیهای که گاه گاه در زمینه‌های مرتبط با صنعت و تولید اتخاذ می‌شود بهیچوجه با مقتضیات و شرایط آن هماهنگی و همسازي ندارد. دریافته‌ای چند گانه از صنعت برای تامین منابع مالی سازمانهای دولتی و یا عمومی (مانند شهرداریها)، عدم توجه به نیازهای ارزی، کمبود تسهیلات مالی، کم کردن یا قطع حمایتهای مالیاتی، ناهماهنگی در تصمیمات، از جمله تنگناهای این بخش است که صنایع غذایی و تبدیلی نیز به عنوان عناصری از آن در معرض

فشار فرار گرفته اند .

گرچه در برنامه دوم صراحتاً " از اعطای تسهیلات اعتباری و معافیت های مالیاتی سخن رفت است ولی در عمل هنوز مجوز معافیت مالیاتی سرمایه گذاری در بخش های صنایع (موضوع ماده ۱۳۲ قانون مالیات های مستقیم) که صنایع تبدیلی هم در زمره آنست ، صادر نشده است و این امر حاکی از وجود ناهماهنگی بین سیاست های صنعتی و کشاورزی با سیاست های مالی است .

ایجاد نواحی صنعتی- روستائی و استقرار کارگاه های صنایع روستائی تنها از طریق اعطای تسهیلات اعتباری و تامین نیازمندی های روستا و ایجاد مشوق های مختلف امکان پذیر است و این ممکن نیست مگر اینکه به صنایع کشاورزی به عنوان یک برنامه بلند مدت و آینده ساز تکیه شود . در همین ارتباط باید استفاده بهینه از منابع مختلف کشاورزی اولویت گذاری شود ، توسعه مصرف گاز مایع بجای چوب امکان پیشگیری از نابودی جنگلها در ایجاد ذغال چوب و جلوگیری از سوزاندن بوته ها و کود های حیوانی را در چهل سال اخیر فراهم آورده است و این در شرایطی است که صنعت تولید و توزیع گاز اکنون نیازهای سوختی تا عمق دور افتاده ترین نقاط پاسخ داده است و با طراحی ها و اقداماتی که انجام شده پوشش تمامی روستاهای کشور امکان پذیر خواهد بود .

فعالیت مرتبط با گاز مایع با احداث تأسیسات زیربنائی آن می تواند به راحتی در مجاورت خطوط گاز طبیعی کسه از

حاصل خیزترین نقاط کشور می گذرد به تولید و توزیع آمونیاک نیز بپردازد و با تزریق آن به مزارع ، بهره گیری اراضی کشاورزی را ارتقا بخشد و از این راه به توسعه این بخش و افزایش فرآورده های کشاورزی تا ۲۰ درصد یاری رساند .

۴- برنامه ریزی علمی و آگاهانه در زمینه حفظ و نگهداری محصولات کشاورزی تقویت سیستم های حمل و نقل مرتبط با بازار مصرف از طریق احداث جاده های دسترسی به مبدأ تولید ، ایجاد انبارها و سردخانه ها ، یک سوی سیاست توسعه بخش کشاورزی است و توسعه صادرات این محصولات چه به صورت خام در کوتاه مدت و چه در قالب کالاهای فرآوری شده قابل صدور ، سوی دیگر این سیاست است . چه بررسی های اخیر در باره قیمت های جهانی محصولات اولیه کشاورزی طی صد سال گذشته نشان می دهد که قیمت این محصولات در حال حاضر کمتر از نصف آن در اوایل این قرن است و این در حالی است که خوشبختانه مساعی فراوان و هزینه های قابل توجهی در جهت بازاریابی و ایجاد زمینه مناسب برای صادرات ، از طرف برخی از تولید کنندگان کشاورزی و با صنایع مرتبط با آن ، صورت گرفته است . تصمیم های مقطعی ، موضعی و موردی در جهت ممنوعیت صدور این کالاها طبعاً " به ایجاد فاصله از نظرات ارتباط با این بازارها و در مواردی از دست دادن آنها منجر شده است . مضافاً اینکه محصولات تولید شده غالباً بر پایه سفارش خریدار بوده و در بازار ایران ، عرضه آنها مقرون به صرفه نیست .

مشکل بسته بندی و ممنوعیت فروش این کالاها در کشور ، و ورود کشورهایمانند ترکیه و چین در رقابت با محصولات ما به بازارها از تنگناهای دیگر سیاست اتخاذ شده در زمینه منع صادرات این کالاها به شمار می آید .

۵- اتخاذ سیاست های هماهنگ صنعتی و تلفیق سیاست گذاری و برنامه ریزی مربوط به صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی بین وزارتخانه های کشاورزی و جهاد سازندگی از یک طرف و وزارت جدید صنایع از طرف دیگر ضرورتی خاص دارد .

در شرایط حاضر بجز وزارت صنایع ، تعدادی دیگر از وزارتخانه ها در زمینه صنعت به نحوی دخالت و مدیریت می نمایند که طبعاً " برای ایجاد یک سیاست یکپارچه ، هماهنگ و هدفمند باید همکاری های بسیار نزدیکی بین آنها شکل گیرد و وقتی در زمینه یک خط مشی مشترک تفاهم گردید همسوی و برای محترم مسئول در مراجع تصمصم گیری ، با همدلی و هموائی در به تصویب رسیدن و قبول شدن آن همکاری نمایند . بطور نمونه وقتی از خط مشی های اصلاح قوانین و مقررات مالیاتی و بازرگانی قانون کار ، ایجاد تسهیلات برای سرمایه گذاری های خارجی و فعال شدن سیستم بانکی در جهت تامین تسهیلات اعتباری سخن می رود این خط مشی ها باید مورد حمایت و پشتیبانی همگان قرار گیرد .

۶- دیگر سخن در زمینه اهتمام به آموزش و پژوهش به عنوان زیربنای در بخش های کشاورزی و صنایع مرتبط با آنست . آموزش کادر میانی ، تکنسین ها و متخصصان مورد نیاز

مراکز خدمات کشاورزی - صنعتی (در تمامی ابعاد آن) ، تقویت مراکز آموزشی و پژوهشی برای بررسی و تحقیق در نظام های بهره برداری موجود و طراحی نظام مناسب مناطق توسعه ، احیاء و گسترش تکنولوژی های ملی در کشاورزی و آبیاری و صنایع دستی ، است که باید بیش از پیش در برنامه های کار دولت قرار گیرد . در امر آموزش مسئله آموزش زنان روستائی ، حداقل در سطح ابتدائی اهمیتی حیاتی دارد زیرا تجربه ممالک در حال توسعه ثابت کرده است که این امر کلید کنترل جمعیت ، بهبود تغذیه در سطح روستاها ، کاهش مرگ و میر اطفال و استفاده از نیروی انسانی فعال زنان در امر تولید است .

۷- در زمینه شیلات که رسالت آن بیشتر با وزارت جهاد سازندگی است نکاتی به شرح زیر قابل طرح است :
۱- بررسی مجدد تصمیمی که منجر به ممنوعیت صادرات کالاهای گوشتی مرتبط با صنایع شیلات شده است .

۲- انجام نظارتها و کنترل های لازم از سوی شرکت شیلات برصید ماهی ها و فرآورده های دریایی از نظر تعدیل قیمت موادی که به کارخانجات تبدیلی ارائه می گردد .
۳- ایجاد تسهیلات و امکانات از قبل تاسیس تونل انجماد در مناطق صیادی .

۴- اولویت بخشیدن به صنایع داخلی از جهت دریافت ماهی ها و فرآورده های دریایی با درجه ممتاز برای افزایش کیفیت محصولات فرآوری شده داخلی و ایجاد بازار احیاء نقش ستادی وزارتخانه های کشاورزی و جهاد ،

سازندگی برای برنامه ریزی ، خط‌مشی‌گذاری ، حمایت و هدایت بخش کشاورزی و روستائی ایران ضروری است و در این زمینه استفاده از تجربه موفق سایر کشورها در واگذاری حفاظت جنگلها و مراتع و منابع طبیعی به مردم محلی از راه ایجاد انگیزه مادی و جوایز تشویقی بآنها توصیه می‌گردد .

موفقیت حیرت‌انگیز کشورهای آسیای شرقی ثابت کرده است که تنوع تولید در بخش کشاورزی از راه معرفی ترزیز علوم و تکنولوژی جدید

کشاورزی ، افزایش کارائی و تولید فرآورده‌های صنعتی - کشاورزی برای عرضه در بازارهای جهانی کلید احیاء بخش کشاورزی و ارتقا سطح آن بوده است .

۹- فروش و واگذاری نهائی اراضی استیجاری به مستأجرین حقیقی و حقوقی با هدف ایجاد اطمینان و تشویق آنها به سرمایه‌گذاری در زمین کشاورزی و صنعتی یکی دیگر از محورهای توسعه کشاورزی است .

اطلاعیه انتشار فصلنامه

IRAN COMMERCE
IRAN CHAMBER OF COMMERCE, INDUSTRIES AND MINES QUARTERLY MAGAZINE

اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران

در پاسخ به نیاز روز افزون بازرگانان و صاحبان صنایع خارجی که علاقمند به دادوستد و همکاری با ایران هستند و شروع یا گسترش همکاری خود با طرفهای ایرانی را در گرو دستیابی به اطلاعات و دیدگاههای روشنگرانهای می‌دانند که توسط یک مرجع قابل اعتماد فراهم آمده باشد و نیز به منظور آگاهی دادن به تولیدکنندگان و بازرگانان ایرانی برای بازاریابی یا تقویت توان صادراتی خود در آنسوی مرزها، اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران، انتشار فصلنامه‌ای به زبان انگلیسی را آغاز کرد که نخستین شماره آن با مطالب سودمند و طراحی و چاپ قابل پسند، در بهار سال ۱۳۷۲ انتشار یافت.

مطالب فصلنامه بازرگانی ایران کامرس (IRAN COMMERCE) طیف متنوعی از خبر، تفسیر، مطالعات پژوهشی و اطلاعات سودمند برای علاقمندان را در برمی‌گیرد و از این طریق به بسیاری از پرسش‌های مربوط به وضع اقتصادی و بازرگانی ایران و امکانات همکاریهای بازرگانی و اقتصادی پاسخ می‌دهد. این نشریه در میان افراد و مؤسسه‌هایی که به گونه‌ای با بازرگانی و اقتصاد ایران سروکار دارند در سطحی گسترده در داخل و خارج از کشور توزیع شده و میشود، مسلماً جایگاه و وسیله مناسبی برای رساندن پیام‌های بازرگانی و اقتصادی اعضای اتاق به طرفهای خارجی به شمار میرود.

از اینرو از اعضای اتاق دعوت می‌شود برای اعلام نقطه نظرها و چاپ آگهی‌های خود با روابط عمومی اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران، همکاری فرمائید. روابط عمومی اتاق آماده است در اولین فرصت، برای تشریح نکات مورد نظرتان با شما همکاری برقرار نماید. لطفاً تمایل خود را برای برقراری تماس با تلفنهای شماره ۸۲۸۳۳۳ و ۸۲۸۳۳۷ اطلاع دهید تا ترتیب هرگونه برنامه مورد نظرتان داده شود. پیشاپیش از توجه و علاقمندی اعضای محترم اتاق تشکر میکند.

روابط عمومی
اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران

قابل توجه بازرگانان

شرکت بازرگانی

کاوش ترخیص مشاور امور گمرکی و ترخیص کالا

با مجوز رسمی از گمرک ایران کلیه کالاهای وارداتی شما را از تمام گمرکات کشور با کمترین هزینه و کوتاهترین زمان ترخیص نموده و به مقصد مورد نظر شما حمل می‌نماید.

نشانی: تهران، خیابان شریعتی بعد از استادمطهری

کوچه سعدی پلاک ۱۱ آپارتمان شماره ۱

تلفن: ۸۴۰۵۵۱ - ۸۴۹۴۲۵

فاکس: ۸۴۰۵۵۱